

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-12-04

Vår referens

Ghazal Delafrouz

Utredningssekreterare

ghazal.delafrouz@malmö.se

Nämndinitiativ Moderaterna - Tydliga riktlinjer vid hot och våld

GYVF-2024-4421

Sammanfattning

John Roslund (M) har den 21 september 2024 inkommit med ett nämndinitiativ till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I nämndinitiativet föreslås gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden besluta att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram tydliga riktlinjer för att säkerställa att hot och våld mot anställda och elever polisanmäls av förvaltningen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser nämndinitiativet besvarat gällande hot och våld mot anställda med hänvisning till vad som framgår i ärendet. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden avslår nämndinitiativet gällande hot och våld mot elever med hänvisning till gällande lagstiftning och i avvaktan på eventuell ny lagstiftning.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser nämndinitiativets förslag gällande hot och våld mot anställda besvarat med hänvisning till vad som framgår i ärendet.
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden avslår nämndinitiativets förslag gällande hot och våld mot elever med hänvisning till gällande lagstiftning och i avvaktan på eventuell ny lagstiftning.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ Moderaterna - Tydliga riktlinjer vid hot och våld
- §153 Nämndinitiativ Moderaterna - Tydliga riktlinjer vid hot och våld
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2024-12-19 Nämndinitiativ Moderaterna - Tydliga riktlinjer vid hot och våld

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2024-09-27

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2024-12-11

Ärendet

Bakgrund

John Roslund (M) har den 21 september 2024 inkommit med ett nämndinitiativ till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I nämndinitiativet föreslås gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden besluta att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram tydliga riktlinjer för att säkerställa att hot och våld mot anställda och elever polisanmäls av förvaltningen.

Av nämndinitiativet framgår följande:

Vi moderater har noterat att antalet anmälda kränkande behandlingar och trakasserier stadigt ökat över tid. Mer än en gång har grovt våld förekommit mellan studenter. Samtidigt har vi även på nära håll sett hur Malmö stad som arbetsgivare agerar när en anställd blir utsatt för 150 hot i sin myndighetsutövning. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens hantering är densamma för såväl studenter som personal som blir utsatta för straffbara brott. Förvaltningen överlåter helt enkelt till den enskilde att både avgöra om en polisanmälan ska göras och sedan också att anmäla händelsen.

Malmö stad är inte bara kommunens största arbetsgivare utan också en av Skånes största och borde utifrån detta ta sitt arbetsmiljöansvar på fullaste allvar. Det är fullständigt orimligt och oacceptabelt att kommunen som arbetsgivare inte polisanmäler brott som kan leda till såväl ett strafföreläggande som fängelse. Arbetsmiljöansvaret är förvisso delegerat till förvaltningsdirektören, men ytterst ansvariga är ändå vi politiker. I ett allt hårdare samhälle är det av yttersta vikt att vi som arbetsgivare tydligt signalerar att beteenden som polisanmäls utanför skolans sfär även ska polisanmäls av Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Det ska också understrykas att det är polisen och inte skolans personal som ska utreda händelsen. Vidare menar vi att samtliga hot riktade mot personal ska polisanmäls av förvaltningen. Vi vill att det ska vara tydligt att såväl politiken som förvaltningen står bakom sin personal. Det ska inte råda någon som helst tvekan om att det råder nolltolerans gällande hot och våld mot såväl våra anställda som studenter.

Rättslig reglering m.m

Skolrättslig reglering m.m

Enligt skollagen har alla elever rätt till en trygg skolmiljö fri från diskriminering och kränkande behandling och skolans verksamhet ska alltid utgå från barnets bästa. Av 6 kapitlet skollagen framgår att skolpersonal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är, enligt skollagen och diskrimineringslagen, skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna/trakasserier och i

förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har delegerat beslutanderätten rörande sådana åtgärder till rektor respektive utbildningschef.

Av 5 kapitlet skollagen framgår vidare att om en elev i bland annat gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en sådan utredning ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Sådana åtgärder kan till exempel vara skriftlig varning, tillfällig omplacering eller avstängning från utbildningen.

Den enda situation där det finns en reglerad skyldighet att polisanmäla är om skolan har omhändertagit stöldgods, narkotika, dopningsmedel, knivar, andra vapen, hälsofarliga varor eller föremål som har använts som hjälpmedel vid brott (se 5 kap. 23 § skollagen). I en sådan situation ska rektorn, eller den som rektorn har bestämt, skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. Om en elev i andra fall gör något eller blir utsatt för något som skulle kunna vara ett brott är det, enligt praxis från Skolinspektionen och Justitieombudsmannen, en bedömning som ska göras i varje enskilt fall av rektorn och annan skolpersonal.

Utöver detta har samtlig personal, enligt socialtjänstlagen, skyldighet att genast anmäla till socialtjänsten om de i sitt arbete får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa, en så kallad orosanmälan.

Arbetsrättslig reglering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden styrs även av arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Enligt arbetsmiljölagen har arbetsgivaren ansvar för att förebygga och hantera hot och våld på arbetsplatsen, vilket även inkluderar skolor. Arbetsmiljöverket har föreskrifter som specifikt behandlar våld och hot i arbetsmiljön och genomför inspektioner för att säkerställa att arbetsgivare, inklusive skolhuvudmän, följer dessa regler. I arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete ingår vidare att regelbundet undersöka de risker som finns för hot och våld för att i det förebyggande arbetet kunna eliminera eller minimera dessa risker. Av arbetsmiljölagen framgår även att en arbetsgivare, utan dröjsmål, ska underrätta Arbetsmiljöverket om bland annat svårare personskada och tillbud inom ramen för verksamheten som inneburit allvarlig fara för liv och hälsa. Någon reglerad skyldighet att polisanmäla sådana händelser finns dock inte.

Pågående lagstiftningsarbete

I regeringens delbetänkande SOU 2024:17 ”Skolor mot brott” föreslås bland annat ett antal specifika skyldigheter i ett nytt kapitel i skollagen. Exempelvis föreslås en ny bestämmelse som innebär att om en elev i bland annat gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller kommunala vuxenutbildningen kan misstänkas för att ha begått ett brott i samband med verksamheten ska rektor anmäla händelsen till Polismyndigheten om inte övervägande skäl talar emot det. Utredningen har varit ute på remiss men något lagförslag har ännu inte presenterats.

Riktlinjer och rutiner

Malmö stads riktlinjer vid våld och hot

Malmö stads riktlinjer vid våld och hot syftar till att alla medarbetare ska känna sig trygga och säkra på sin arbetsplats samt att alla medarbetare ska veta hur man agerar och vart man vänder sig om man känner sig utsatt. Riktlinjerna lyfter det förebyggande arbetet genom det systematiskt arbetsmiljöarbetet (AFS 2001:1) utifrån Malmö stads arbetsmiljöprocess och lokala rutiner, som ger förutsättningar för att på ett tidigt stadium identifiera och förebygga risker. Det förebyggande arbetet ska, enligt riktlinjerna, planeras och utföras så att risk för våld och hot så långt som möjligt förebyggs. Vid allvarigare situationer innehållande våld och hot mot medarbetare är utgångspunkten i riktlinjerna att polisanmälan ska göras. Vem som gör polisanmälan får avgöras i det enskilda fallet. Det är inte ovanligt att den drabbade själv inte vill göra det utan någon annan, exempelvis en chef gör en polisanmälan. Det är oftast rädslan för att bli utsatt för repressalier som ligger bakom att personen själv inte vill stå för anmälan. Arbetsgivaren kan då göra en polisanmälan, men det är den som blivit utsatt för brottet som är målsägande. Riktlinjerna tydliggör även chefers och medarbetares förebyggande och åtgärdande ansvar vid våld och hot.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens rutiner vid våld och hot

Under våren 2024 har gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen genomfört ett omfattande arbete med att ta fram en förvaltningsövergripande rutin vid hot och våld. Arbetet har genomförts av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med representanter från förvaltningens olika verksamheter och kunskapsområden. Den framtagna rutinen har även förankrats i förvaltningens arbetsmiljögrupp som består av chefsrepresentanter för arbetsgivare och samtliga huvudskyddsombud. I samband med att den nya rutinen verkställts har samtliga medarbetare i förvaltningens verksamheter fått en genomgång av innehållet med möjlighet för diskussioner. Därefter har varje verksamhet fått i åtagande att ta fram verksamhetsspecifika rutiner inom ramarna för den förvaltningsövergripande rutinen.

I den förvaltningsövergripande rutinen finns tydliga definitioner av begreppen hot och våld och nolltolerans betonas mot alla former av hot och våld. I den rutinens avsnitt avseende förutsättningar och tillvägagångssätt för polisanmälan understryks vikten av att en polisanmälan genomförs vid uppkomna hot- och våldssituationer inom förvaltningens verksamheter. Syftet är att signalera att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen som arbetsgivare inte accepterar hot och våld från vare sig elever eller medarbetare.

I den förvaltningsövergripande rutinen mot hot och våld finns en bilaga med en framtagen checklista för förvaltningen, innehållande åtgärder som chefer ska vidta vid hot och våld. I den ingår polisanmälan efter en uppkomna hot- och våldssituationer.

Kopplat till den förvaltningsövergripande rutinen har utbildningskontoret inrättat en stödtelefon som chefer kan ringa till vid uppkomna situationer. Denna kontaktväg, där stödfunktionerna erbjuder verksamheterna ett samordnat stöd, säkerställer att nödvändiga åtgärder vidtas, däribland en polisanmälan.

Rutiner för kränkande behandling

Rutiner för kränkande behandling har tydliggjorts och implementerats i nämndens alla verksamheter. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fastställda rutiner för hur personal ska agera om de får kännedom att elev upplever sig vara utsatt för kränkande behandling och/eller trakasserier. Skolornas rektorer ansvarar för att skolan följer de rutiner som är fastställda så att anmälningar kommer huvudmannen tillkänna.

Dokumentationen kring anmälan, utredning och tillhörande handlingar diarieförs i ärendehanteringssystemet Platina. Om en elev utsätts för kränkande behandling/trakasserier ska anmälan, skriftlig varning och avstängningar upprättas enligt nämndens rutiner och diarieföras i Platina. 2024 har nämnden dessutom förstärkt sitt arbete gällande kränkande behandling. Kompetenshöjande insatser genomförs i alla nämndens gymnasieskolor där förvaltningens jurist och en representant från elevhälsan går igenom gällande regelverk och förvaltningens rutiner inom området. Nämnden får månatligen återrapportering om antalet anmälningar och kränkande behandling eller trakasserier och förvaltningen gör en årlig sammanställning av alla kränkningsanmälningar.

Disciplinära åtgärder

Förvaltningen har under 2024 påbörjat ett utvecklingsarbete avseende disciplinära åtgärder. Förenklade rutiner och mallar för beslut tas fram och kompetenshöjande insatser avseende förvaltningens rutiner för disciplinära åtgärder planeras.

Orosanmälan

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har inte någon egen framtagen rutin för orosanmälan, utan personalen hänvisas alltid till Malmö kommuns övergripande rutin som finns på kommunens hemsida för att säkerställa en likvärdig anmälan. På hemsidan finns också ett digitalt anmälningsformulär som anställda hänvisas att använda sig av. Formuläret är utformat av socialtjänsten. Vid akuta ärenden tas, utöver en skriftlig anmälan, även muntlig kontakt med socialtjänsten, för att säkerställa att en anmälan inte faller mellan stolarna.

Den medicinska elevhälsan har en gemensam rutin för orosanmälan. Kuratorerna har även en framtagen rutin och ett eget formulär för orosanmälan kring elever över 18 år. Elevhälsopersonal och skolledning har tillgång till stöd och vägledning i arbetet med orosanmälningar, både genom att konsultera socialtjänsten direkt och genom stödfunktioner på Avdelningen för elevhälsa och samordning. Samordnande kurator vägleder även kuratorerna i deras dagliga arbete, där frågor kring oro för elever, anmälningsplikt, sekretess och samverkan med socialtjänsten är centrala. Även skolledning och övrig elevhälsa har möjlighet att få stöd från samordnande kurator när det gäller orosanmälningar. Verksamhetschef för den medicinska elevhälsan vägleder både skolsköterskor och skolläkare kring anmälningsplikt och orosanmälan.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens överväganden

Vad gäller nämndinitiativets förslag, att beteenden som polisanmäls utanför skolans sfär även ska polisanmäls av gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och att samtliga hot riktade mot personal ska polisanmälas av förvaltningen, gör förvaltningen följande överväganden.

Avseende hot riktade mot personal betonar, som ovan framkommer, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens rutin vid våld och hot nolltolerans mot alla former av hot och våld och understryker vikten av att en polisanmälan genomförs vid uppkomna hot- och våldssituationer inom förvaltningens verksamheter. Syftet är att signalera att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen som arbetsgivare inte accepterar hot och våld från vare sig elever eller medarbetare. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår utifrån vad som ovan anges att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska anse förslaget, att samtliga hot mot personal ska polisanmälas, besvarat.

Om en elev i andra fall än 5 kap. 23 § skollagen gör något eller blir utsatt för något som skulle kunna vara ett brott, är en eventuell polisanmälan, enligt praxis från Skolinspektionen och Justitieombudsmannen, en bedömning som ska göras i varje enskilt fall av rektorn och annan skolpersonal. Som nämnt ovan, föreslår regeringens delbetänkande SOU 2024:17 ”Skolor mot brott” en ny bestämmelse som innebär att om en elev kan misstänkas för att ha begått ett brott i samband med verksamheten ska rektor anmäla händelsen till Polismyndigheten om inte övervägande skäl talar emot det. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår utifrån vad som ovan anges att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska anse förslaget, att beteenden som polisanmäls utanför skolans sfär även ska polisanmäls av gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, avslås med hänvisning till gällande lagstiftning och i avvaktan på eventuell ny lagstiftning.

Ansvariga

Elena Zukauskaite Avdelningschef

Anneli Schwartz Förvaltningschef